

Foretræde for Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg den 9. januar 2019

Formål

Landboforeningen Gefion vil gerne gøre Miljø- og Fødevarerudvalget opmærksom på, at påvirkning fra spildevand i forhold til Vandområdernes krav om målopfyldelse i vandløb undervurderes.

Baggrund

Det fremgår af vandområdeplanens kapitel 4, at en lang række vandløb ikke lever op til miljømålene, og i kapitel 2 er der redegjort for de påvirkninger, som i større eller mindre grad er årsag hertil. Ud af disse påvirkninger vurderes det, at de væsentligste årsager til, at vandløb ikke har en god miljømæssig tilstand, er dårlige fysiske forhold og spildevandpåvirkning. Formålet med vandområde-planernes indsatser er derfor rettet mod at forbedre de fysiske forhold og nedbringe spildevandsbelastningen.

Udledning af spildevand til vandområder sker primært fra fælles renseanlæg, regnbetingede udløb samt fra ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse. Spildevandet tilfører primært vandområderne organisk stof, kvælstof og fosfor.

Ud af de i alt ca. 19.000 km vandløb, som er omfattet af vandområdeplanerne, vurderer Miljøstyrelsen, at der på landsplan er ca. 5.900 km vandløb, der ikke opfylder miljømålsætningen på grund af spildevandsudledninger. Det skyldes primært spildevandets indhold af organisk stof, der påvirker vandløbenes smådyr og i nogle tilfælde fisk negativt. Videnskabelige undersøgelser understøtter dette argument¹. Både smådyr og fisk indgår som et kvalitetselement i bedømmelsen af vandløbenes økologiske tilstand.

Ilftforbrugende stoffer i vandløb måles ikke i tilstrækkeligt omfang i Danmark. Den kendsgerning at der mange steder fortsat er udledning af spildevand fra spredt bebyggelse og overløb fra rensningsanlæg betyder, at samfundet risikerer at iværksætte forkerte tiltag, fordi det er vandkvaliteten, der skal forbedres, før man gennemfører andre tiltag.

Konkret undersøgelse viser spildevandsbelastningen af vandløb

Landboforeningen Gefion har i sommeren 2018 gennemført en lille undersøgelse af den daglige belastning af spildevand af Tude å (se figur på sidste side). Som følge af sommerens tørke var alle drænledninger fra marker løbet tør, det vil sige, at det spildevand (organisk stof) der var i vandløbet alene kom fra rensningsanlæg og ukloakerede huse.

Fosfor:

- Spildevandet fra rensningsanlægget i Slagelse øger fosforkoncentrationen i Tude Å med 223%.
- Fosfor-koncentrationerne i sommerhusområdet og i Forlev Rende er meget høje, helt op til en faktor 8 højere sammenlignet med vandføringsvægtede årsmiddel koncentrationer af fosfor i typiske sjællandske vandløb.
- Fosforkoncentrationen ved Tude Ås udløb er målt til 260 µg/l, hvilket må betegnes som en høj koncentration. I naturvandløb er fosforkoncentrationen målt til ca. 60 µg/l.

¹ Friberg et al.: *Stream macroinvertebrate occurrence along gradients in organic pollution and eutrophication*, *Freshwater Biology* (2010) 55, 1405–141.

Organisk stof (BOD5):

- Spildevandet fra rensningsanlægget i Slagelse øger koncentrationen af organisk stof i Tude Å med 150%. Koncentrationen af organisk stof er så høj, at den kan hindre målopfyldelsen for faunaindekset for både Skidenrenden og i Tude Å.
- Spildevand fra sommerhusområdet Frølund Fed øger BOD5-koncentrationen i Forlev Rende med 567%. Koncentrationen af organisk stof er så høj, at den kan hindre målopfyldelsen for faunaindekset for både Forlev Rende og i Tude Å.
- Det kan med høj sandsynlighed fastslås, at det er organisk stof via spildevandet fra Slagelse by, som påvirker faunaen og hindrer målopfyldelse på ca. 4 km (heraf 2,5 km målsat vandløb) af Skidenrenden og ca. 4 km af Tude Å.

Gefions undersøgelse viser, at trods normal spildevandsrensning fra anlægget i Slagelse er mængden af organisk stof stadig for høj til at kunne opnå målopfyldelse i to målsatte vandløb. Undersøgelsen viste også, at et målsat vandløb er stærkt belastet af organisk stof fra et ukloakeret sommerhusområde.

Det skal i den forbindelse tages i betragtning, at vandløbene også belastes under kraftig regn, hvor fælleskloakerede systemer ikke har kapacitet til at aflede alt overfladevand og spildevand til rensenanlæg, hvilket kan medføre, at urensset spildevand og regnvand udledes til vandløbene i såkaldte overløb/regnbetingede udløb.

Manglende viden om omfanget af spildevandsbelastning

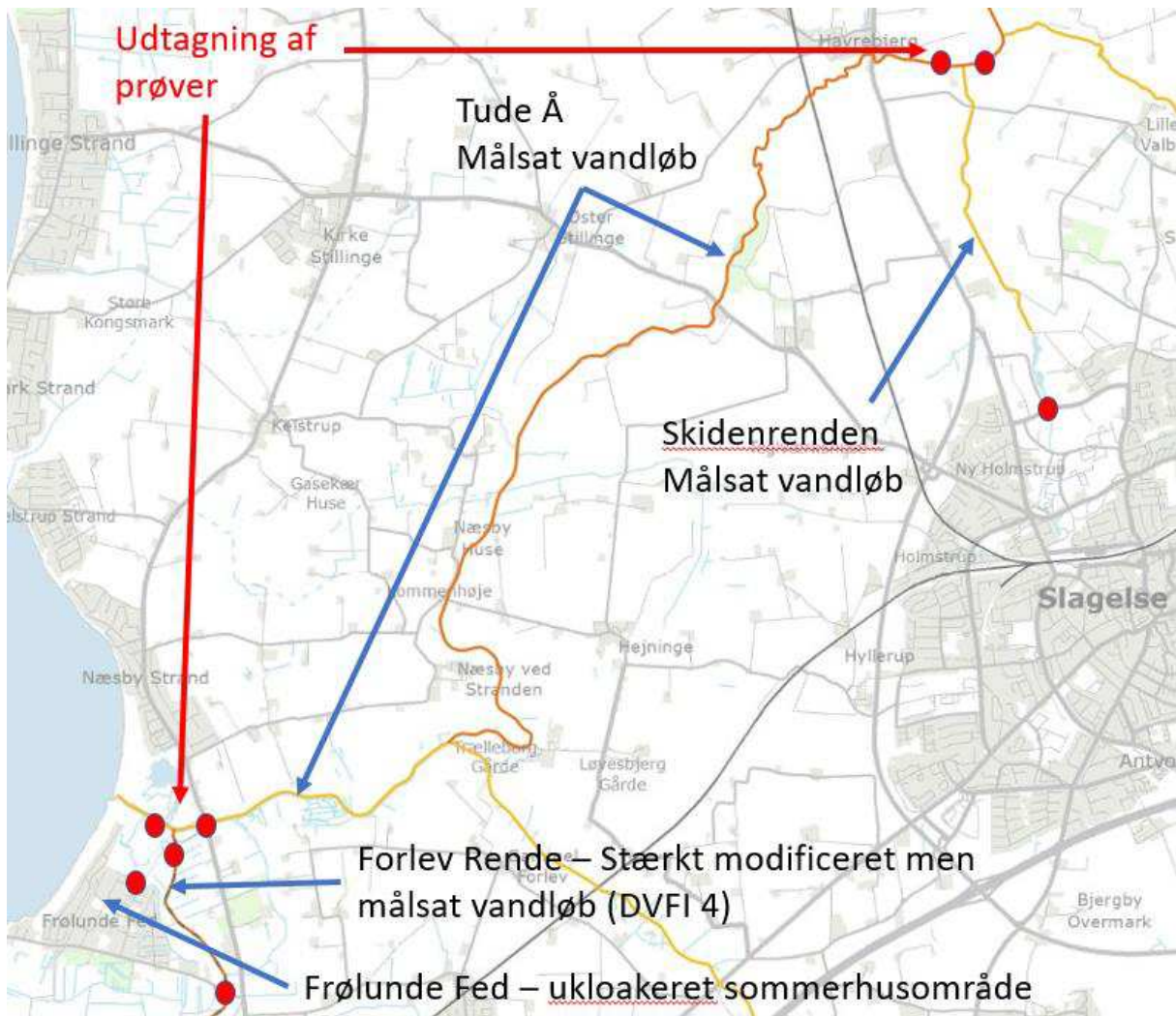
Landboforeningen Gefion har via indberetninger fra PULS (den nationale database Punktkilde Udlednings System) erfaret, at nogle kommuner slet ikke eller i meget begrænset omfang indberetter regnvandsbetingede overløb. Vi har ligeledes konstateret, at store sommerhusområder ikke er kloakerede, og der er ikke noget overblik over, hvad der udledes fra sommerhusområderne.

Vi finder det problematisk, at den tilgængelige viden om spildevandsbelastningen er så mangelfuld når vi ved, hvor stor betydning vandkvaliteten har for målopfyldelsen.

Konklusioner og løsninger

Vandkvaliteten er den mest betydende faktor for målopfyldelse, og der bør kun iværksættes fysiske indsatser i vandløb, hvor der er dokumentation for, at vandkvaliteten er i orden. Ellers risikerer man at iværksætte indsatser, der ikke har effekt. Landboforeningen Gefion påpeger:

- At vi laver tiltag i vandløbene i blinde, fordi vi ikke kender vandkvaliteten.
- At statens NOVANA overvågningsprogram også skal omfatte måling af organisk materiale. I praksis skal der måles for organisk stof i forbindelse med måling af faunaprøver.
- At manglende kommunale indberetninger til PULS-databasen medfører en stor usikkerhed vedrørende kvaliteten af de eksisterende tilstandsbedømmelser i vandområdeplanerne. Kommunerne skal påbydes, at indsende indberetninger til PULS-databasen.
- At det får en konsekvens, når spildevandsforsyningsselskaber gentagne gange ikke overholder deres udledningstilladelser – hvilket ikke er tilfældet i dag.

Kort over måling af 8 kemiske analyser (ved Slagelse, i sommerhusområdet og ved Tude Ås udløb) markeret med rødt.

Foto af vandløb 2. juli 2018, som løber gennem sommerhusområdet Frølunde Fed og videre til målsat vandløb.